

do 07 maa – zo 07 apr 2019

**TENTOON—
STELLING
KARL VAN WELDEN**

MARS

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Verenigde Planeten / United Planets

Karl Van Welden

Geïnspireerd door de menselijke aanwezigheid in het universum, startte de Gentse kunstenaar Karl Van Welden (*1980) in 2006 met een cyclus van performatief en beeldend werk: *Verenigde Planeten / United Planets*. Hoe verhoudt de 'kleine' mens zich tegenover de 'grootheid' van het heelal? Hoe probeert de mens vat te hebben op de onvatbare en onvoorstelbare kosmos? Met de planeten uit ons zonnestelsel als ankerpunt, zoekt Karl Van Welden antwoorden op die specifieke vraagstelling, die concrete verhouding tussen de onooglijke wereldse mens en de onmetelijkheid van het zonnestelsel.

In zijn levenswerk *Verenigde Planeten / United Planets* presenteert hij elke planeet met een eigen luik dat verschillende gedaantes kan aannemen. Elk project is verschillend in opzet en grootte, duur en ruimte, gebruik van materiaal of geschikt medium. Elke focus op elke planeet verschijnt aldus in een 'projectreeks' waarbij een specifieke thematiek verder uitgediept wordt en waarbij elk onderzoek niet stopt bij een eerste publiek moment maar verder loopt over de grenzen van tentoonstellingen en voorstellingen heen. En in zekere zin heeft zijn opzet iets utopisch: het verenigen van planeten lijkt een onmogelijke opdracht, een prachtige droom of een onuitputtelijk streven. Hij overstijgt de concurrentiestrijd tussen aardse continenten om als eerste een maanlanding te kunnen regisseren of het planetaire weerbericht te kunnen volgen. Hij doorkruist met man en macht het heelal, reist door de tijd en geloof in beweging, vrijheid en avontuur.

Het is duidelijk dat Karl Van Welden niet alleen in zijn artistieke uitingen maar ook in de presentatieplekken grenzen opzoekt en overschrijdt. Zo beweegt hij zich vrijelijk van galerie naar museum, van residentie naar concertzaal, van cultureel centrum naar het eigen atelier. Hij werkt even goed op zijn eentje, als samen met andere kunstenaars, vanuit dezelfde maar vooral ook vanuit andere disciplines, zoals muzikanten, wetenschappers, theatermakers of performers. Zijn werk wordt onder meer geprogrammeerd in mariondecanniere of Toneelhuis (Antwerpen), Kaaitheter of KANAL (Brussel), Vooruit (Gent), C-Mine (Genk) of De Warande (Turnhout), naast Pact Zollverein (Essen), Frascati (Amsterdam), LeVivat (Armentières) of Proforma (Kopenhagen).

Saturnus, Mars, Pluto en Mercurius

Terwijl soms acht of soms negen planeten gerekend worden bij het zonnestelsel, verschijnen en verdwijnen sommige planeten op en van de lijst: Mercurius, Venus, Aarde, Mars, Jupiter, Saturnus, Uranus en Neptunus. Pluto is uit het rijtje verdwenen aangezien er ondertussen wetenschappelijke consensus bestaat dat het geen planeet maar een dwergplaneet is. Ze dragen mythologische namen vol verwachtingen en worden als onsterfelijke goden vanop een berg of troon, uit hemel of hel, verstoten, aangevallen, verdedigd of vervangen. Ze bevolken de Melkweg, omgeven door manen, sterren, kleine en grotere hemellichamen, planetoïden en kometen, stofwolken en steenklompen die door de zwaartekracht met die zon verbonden zijn.

'Hoe verhoudt de 'kleine' mens zich tegenover de 'grootheid' van het heelal?'

In *Verenigde Planeten / United Planets* zijn ondertussen Saturnus, Mars, Pluto en Mercurius deel van zijn oeuvre tot nu toe en kreeg elke projectreeks van Karl Van Welden een Engelstalige titel mee.

MERCURY (2008) was de eerste missie van *Verenigde Planeten / United Planets* en is een performance waarbij mensen ogenschijnlijk gedesoriënteerd geraken en verontrust en vol vragen doelloos zwerven door een tijdperk van uiterste eenzaamheid. Dagen dienen zich aan als eeuwig, terwijl jaren voorbijvliegen.

PLUTO (2009) speelde zich af in afgesloten massieve houten boxen die slechts voor één toeschouwer tegelijkertijd toegankelijk waren. Iedere twintig minuten werd de handeling hernomen voor een andere toeschouwer, terwijl de performers echter onafgebroken bleven doorspelen.

SATURN spitst zich toe op het hedendaagse landschap, waarbij thema's als ruimtelijkheid, afstand, intimiteit, oneindigheid, controle en macht worden uitgediept in gecomponeerde panorama's op een weidse omgeving.

Het landschap wordt een bemiddelaar tussen handelingen op mensenmaat en kosmische dimensies. In een atmosfeer van melancholie en vage dreiging trachten duin, vlakte en einder afstanden te scheppen of te overbruggen.

Tentoonstelling MARS

In het tentoonstellingsparcours in het Concertgebouw komt vooral de *MARS*-reeks aan bod, waarbij de aandacht gaat naar de menselijke weerstand tegenover grote fysieke krachten. Het is een poëtisch relaas over de impact van catastrofes, zoals ecologische rampen, economische crisissen en terroristische aanvallen. Vandaag wordt de hedendaagse samenleving wel eens omschreven als een 'risicomaatschappij': volkomen in de ban van risico's, organiseert ze zich in grote mate om die te vermijden. En in de lijn van *Verenigde Planeten / United Planets* is er ook werk dat kleinschaliger is van omvang met min of meer dezelfde thematische benaderingen als het werk uit de cyclus. Het omvat tekeningen, schilderijen, interventies, video- en driedimensionale werken die als reflectie, voorstudie of zijgedachte kunnen werken en evengoed op zichzelf kunnen staan of in combinatie een installatie kunnen vormen.

— Els Wuyts

De kunstwerken uitgelicht

Expobox (Inkomhal)

The volcano notes zijn een reeks prints en notities op vergeelde blaadjes (ongeveer 14 cm op 19 cm) die Karl Van Welden gemaakt heeft tussen 2001 en 2018. Aan de voorkant zijn persoonlijke foto's van vulkanen en kraters zichtbaar die hij tot nu toe heeft bezocht. En aan de achterkant zijn handgeschreven aantekeningen en dagboekfragmenten onleesbare gedachten en vage herinneringen geworden. Ze zijn niet meer zichtbaar, maar verdwijnen bijna volledig in de verzegelde kaders aan de breedte wand van de ruimte. Het werk blijkt zelfs een reconstructie uit zijn eigen persoonlijke geschiedenis, aangezien hij bij toeval alle vulkanische plekken die hij in zijn leven zag, kon documenteren, ook al wist hij in 2001 nog niet dat het thema van vulkanen, deel van zijn artistiek traject zou worden. Met hun wetenschappelijke uitstraling zijn *The volcano notes* behoeders van het vergeten geworden. Zoals een fotoalbum als een tijdscapsule zorgvuldig bewaard wordt in de beste families of de notitieboekjes van ontdekkingsreizigers beschermd worden in een museum, geeft deze reeks specifieke feiten mee die twifelen tussen individuele en universele geschiedenissen, tussen momenten van winst of verlies, tussen leven en dood.

Merapi, Indonesië (8 september 2001)
Kawah Ijen, Indonesië (16 september 2001)
Agung, Bali (18 september 2001)
Etna, Italië (29 oktober 2005)
Krafla, IJsland (27 oktober 2008)
Hverfjall, IJsland (28 oktober 2008)
Vesuvius, Italië (24 juli 2012)
Unzen, Japan (22 februari 2013)
Aso, Japan (23 februari 2013)
Fuji, Japan (6 maart 2013)

Caldera de la rilla, Lanzarote
(9 januari 2017)
La Montaña del Señalo, Lanzarote
(9 januari 2017)

In het werk *Deimos and Phobos* brengt Karl Van Welden twee verhalen en vier figuren samen met inkt van een oude typemachine en kalkeerpapier. In het ene verhaal verwijst hij naar een print van de Duitse kunstenaar Joseph Beuys en met het andere naar een ontdekking van de Amerikaanse astronoom Asaph Hall.

Eind 19e eeuw ontdekte Asaph Hall immers twee kleine onregelmatig gevormde objecten die zich in een baan rond de planeet Mars bevonden. Hij noemde de ene maan 'Deimos' (angst) en de tweede 'Phobos' (terreur). Beide namen zijn afkomstig uit de mythologie en werden genoemd naar de twee zonen van de god Mars, die hem telkens vergezelden in zijn gouden strijdwagen. Als god van de oorlog, werd hij daarenboven vaak moordlustig en gewelddadig afgebeeld.

Op een postkaart van het toen gloednieuwe World Trade Center, die Joseph Beuys tijdens zijn eerste bezoek aan de Verenigde Staten in 1974 kocht, schreef hij in bloedrode inkt de woorden 'Cosmos' en 'Damian'. Hij verwees hiermee naar de vroegchristelijke tweelingbroers die actief geweest zijn als rondtrekkende artsen en de allereerste chirurgische transplantatie hebben uitgevoerd, door het geamputeerde been van de ene persoon te vervangen door dat van een andere. De heiligen werden toentertijd evenwel gedood door onthoofding.

Vandaag lijkt dit kleinood – na de terreuraanval op de Twin Towers op 11 september 2001 – alle wanhoop én hoop in zich te verenigen. Op een formaat van ongeveer 20 op 30 centimeter brengt het angst en verdoemenis, moord en brand, rampspoed en onverschilligheid, verzoening en genezing, verleden en toekomst samen.

Tijdens een bezoek aan Pompeii in 2012 heeft Karl Van Welden een grondplan van de archeologische site laten weken en drogen in inkt. De kaart is getiteld als *The fall and rise and fall.... I* en is onleesbaar geworden door de intensiteit van de gitzwarte roetdeeltjes. De titel van het werk is ontleend aan een artikel dat hij las in *Smithsonian Magazine*, waarbij beschreven wordt hoe de preservatie voor de volgende generatie in het gedrang gekomen is, onder andere omwille van de erosie en de vervuiling en de sociale en politieke context in Napels (onder meer de maffia).

De Romeinse provinciestad Pompeii werd in het jaar 79 bedekt door as als gevolg van de uitbarsting van de Vesuvius en is daardoor eigenlijk een van de best bewaarde opgravingen geworden. En hoewel de toenmalige bewoners zich onmiskienbaar bewust waren van het vulkanische gevaar, hebben ze zijn 'tekenen' niet kunnen horen op het moment van de catastrofe. Anno 2019 bezoeken duizenden toeristen de bewaarplaats en lijkt de mens alweer geen gehoor te (willen) geven aan het verdwijnen ervan. Alles wordt weer donker.

In het midden van de Expobox staat een lavasteen, die als vloeibaar magma opgeborreld is uit het aardoppervlak

en als het ware bevroren is tijdens het verglijden van de tijd. De onlogische aanwezigheid van *L'origine* in de rest van de tentoonstelling doet een spanning ontstaan tussen waarneming en werkelijkheid. De poreuze steen van ongeveer 200 kg is als een zwiigende getuige, verenigt energie door vuur en aarde en is omgeven door een constante menselijke activiteit. De steen herinnert ons evenwel aan de vergankelijkheid van de mens, van begin én einde, terwijl hij zelf onvergankelijk is en eeuwig kan zwerfen.

Inkomhal (bij de lift)

Stilstand en stilte zijn passende woorden bij de video-installatie *Column, Mt. Saint Helens 1980*. Toen deze 'vuurberg' in de Verenigde Staten in 1980 uitbarstte kwamen tientallen mensen om en stortte een groot deel van de bergketen in. Een gloedwolk van rook en as vernielde het omliggende landschap terwijl een verscheidenheid aan geluiden onhoorbaar bleef, waardoor de dreiging niet opgemerkt werd. Vulkanische activiteit blijkt immers onder de frequentiegrens van het menselijk gehoor te bewegen. Karl Van Welden geeft via de erezuil en een MIDI-compositie terug een stem aan het gevaar van de vulkaanuitbarsting. Musical Instrument Digital Interface laat immers toe om zeer lage, nauwelijks waarneembare regionen te bespelen op een elektronische piano of klavier.

Mezzo 2 (Kamermuziekzaal tijdens vernissage op 7 maart 2019)

A Fall is, naast een installatie met as, glas, plywood, een vinylplaat, een platenspeler, boxen en asmachinerie, een video van de performance die tijdens de vernissage werd opgevoerd. Karl Van Welden ensceneert een rampscenario voor een object: op een platenspeler in een afgesloten ruimte draait een vinylplaat. Langzaam daalt een asregen neer. Geleidelijk wordt het beeld donkergrijs, tot muziek en beweging stikken. Wat rest is een broos, functioneel object in een monochroom landschap. Ook deze installatie bevraagt onze dubbelzinnige verhouding ten opzichte van dreigende rampspoed: ons (on-) geloof in catastrofes, onze fascinatie voor verval. Een memento mori.

Studio 3

In het videowerk *IMAGES FOR MARS I* (2009) buigen twee mannen met de voeten in een laag beton langzaam naar elkaar toe. Het zijn twee militairen in donkergroen uniform die gedurende 24 minuten nauwelijks waarneembaar bewegen tot hun schouders elkaar raken. Een mogelijke weerstand om met elkaar verbonden te zijn wordt overbrugd, ze staan symbool voor oorlog maar lijken toch in een idyllisch moment tot ontmoeting te kunnen komen.

Studio 4

In het nieuwe videowerk *IMAGES FOR MARS II* (2019) onderzoekt de kunstenaar de impact van een ramp op het menselijk lichaam. We zien drie mensen in een staat van zorgeloosheid, totdat een duistere asregen op hen neerdaalt, waardoor hun idylle verandert in een catastrofe. Of hoe een zaligmakend moment verglijdt tot een beeld van verkoolde lichamen op een stuk verschroeide aarde.

Karl Van Welden liet zich inspireren door beelden van de archeologische vondsten van Pompeii en Herculaneum, die letterlijk tonen welke houdingen de lichamen op het moment van de ramp aannamen. Na de uitbarsting van de Vesuvius, omsloot de as de slachtoffers. Op termijn vergingen de lichamen en werd de as eromheen hard, zo ontstonden er holtes. De Italiaanse archeoloog Giuseppe Fiorelli vulde de holtes met gips, en creëerde zo een heel precies beeld van de slachtoffers van de natuurramp. Ze doen denken aan de Europese middeleeuwse grafkunst. Slapende schoonheden en getormenteerde lichamen die de Eros en de Thanatos van onze relatie met het einde weerspiegelen.

Karl Van Welden: concept & regie

Tom Callemin: camera

Bart Capelle & Isabelle

Stockmans: dramaturgie

Stefaan Claeys, Siet Raeymaekers

& Steve Salambier: performance

Maarten De Vrieze: machinerie

productie: wpZimmer

coproductie: Concertgebouw Brugge,

C-TAKT & workspacebrussels

met de steun van Internationaal

Kortfilmfestival Leuven, Scenaristengilde

& Eye Lite

di 26 maa – wo 10 apr 2019

KOSMOS FESTIVAL

Een universum in beeld en klank

De tentoonstelling van Karl Van Welden maakt deel uit van het Kosmos Festival. Meer hierover op concertgebouw.be/kosmosfestival.

In de kijker

DONDERDAG

28 MAA 2019

20.00 Concertzaal

© Karl Van Welden

Karl Van Welden & Frederik Croene Mars II - in situ

In deze unieke en verrassende voorstelling met pianist Frederik Croene exploreert Van Welden de impact van catastrofes op ons denken. Een pianoconcert dat zich ontpopt tot een schouwtoneel voor rampspoed.

WOENSDAG — ZONDAG

06 MAA — 30 JUN 2019

Concertgebouw

Fototentoonstelling Peter Voigt New evidence (Historic NASA images)

De Duitse fotograaf Peter Voigt startte in 1995 met het verzamelen van originele vintage foto's over nucleair onderzoek, de ontwikkeling van de atoombom en vroege ruimtevaart in de Verenigde Staten. In de eigenzinnige architectuur van het Concertgebouw ontdek je een selectie uit die collectie, de *Strangelove Collection* én de reeks *American Monuments* met recent eigen werk van Peter Voigt.

Laat weten wat je van het concert vond op

 ConcertgebouwBrugge
 @concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be

